

Vergaderjaar 1992-1993

21 556

Uitbreiding van de Wet bodembescherming met een regeling inzake de sanering van de bodem

Nr. 26

LIJST VAN VRAGEN EN ANTWOORDEN

Vastgesteld 22 februari 1993

De vaste Commissie voor het Milieubeheer¹ heeft een aantal vragen gesteld aan de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer over de vierde nota van wijziging op het wetsvoorstel.

De minister heeft deze vragen beantwoord bij brief van 22 februari 1993.

Vragen en antwoorden zijn hierna afgedrukt.

De voorzitter van de Commissie,
Van Rijn-Vellekoop

De griffier van de Commissie,
Verschoor

¹ Samenstelling:

Leden: Lansink (CDA), Van Noord (CDA), Rempt-Halmmans de Jongh (VVD), Tommel (D66), Te Veldhuis (VVD), Willems (Groen Links), Janmaat (Centrumdemocraten), Tegelaar-Boonacker (CDA), J. T. van den Berg (SGP), Swildens-Rozendaal (PvdA), Verspaget (PvdA), Roosen-van Pelt (CDA), Esselink (CDA), ondervoorzitter, Boers-Wijnberg (CDA), Van Rijn-Vellekoop (PvdA), voorzitter, Feenstra (PvdA), Van der Vaart (PvdA), Mulder-van Dam (CDA), Ruigrok-Verreijt (PvdA), Schimmel (D66), M. D. T. M. de Jong (CDA), Akkerman (PvdA), Van Heemst (PvdA) en Van Hoof (VVD).

Plv. leden: Van der Linden (CDA), Van Houwelingen (CDA), Blauw (VVD), Eisma (D66), Kamp (VVD), Rosenmüller (Groen Links), Brouwer (Groen Links), Laning-Boersema (CDA), E. van Middelkoop (GPV), Leerling (RPF), Huys (PvdA), Nijland (CDA), Koffeman (CDA), Van der Ploeg-Posthumus (CDA), Melkert (PvdA), De Pree (PvdA), Niessen (PvdA), Hillen (CDA), Van Gijzel (PvdA), Ter Veer (D66), Soutendijk-van Appeldoorn (CDA), Witteveen-Hevinga (PvdA), Castricum (PvdA) en Dees (VVD).

1

Kan worden ingegaan op de opvattingen die in het Mondeling Overleg van 24 september 1992 (22 727, nr. 3) vanuit de Kamer over de vrije woonkeuzeregeling zijn geuit, en op de vraag in hoeverre daaraan in deze nota van wijziging uitvoering is gegeven, in het bijzonder op die punten, waar meerderheidsopvattingen van de Kamer uiteindelijk niet zijn gevolgd?

Aan een aantal wensen die in de Kamer zijn geuit is tegemoet gekomen. De regeling is niet bij algemene maatregel van bestuur maar bij formele wet vastgelegd. Voorts is de beperking tot groepen woningen komen te vervallen.

Aan een aantal andere wensen is in de voorgestelde regeling niet tegemoet gekomen.

Gebleven is de beperking tot uitgifte door de gemeente. De regeling heeft vanaf het begin tot doel gehad een oplossing te bieden voor problemen die door eigenaren-bewoners worden ondervonden als gevolg van door de gemeente uitgegeven verontreinigde grond. Door middel van de regeling wordt de verantwoordelijkheid van de overheid voor het ontstaan van het probleem tot uitdrukking gebracht in een koopverplichting. Hiermee wordt in veel gevallen voorkomen dat de aangeduide bewoners zich gedwongen zien over deze kwestie tegen de overheid te procederen.

Afgezien is van een regeling voor alle gedupeerde bewoners, waarbij ook particuliere partijen die verontreinigde bouwpercelen hebben verkocht een wettelijke verplichting krijgen om de woningen te kopen. De consequenties van een dergelijke brede regeling zijn niet te overzien. In samenhang hiermee is de financiering door de gemeente gehandhaafd, gezien de verantwoordelijkheid voor het ontstaan van de problematiek. Wel is het zo dat een rijksbijdrage van 22,5% voor «onschuldige» gemeenten is opgenomen in het wetsvoorstel.

Voorts is er van afgezien om naast eigenaren en erfpachters ook huurders onder de regeling te laten vallen, omdat zij in het algemeen geen problemen ondervinden bij het beëindigen van de huurovereenkomst. De door hen te maken verhuis- en herinrichtingskosten komen immers ook voor rekening van eigenaren en erfpachters.

2

Op welke wijze zal de mate van risico voor mens, dier of plant worden vastgesteld (artikel 27a-2)? Wordt overwogen een landelijk uniforme risico-analyse voor te schrijven?

Ten behoeve van de bepaling van de mate van risico voor de mens worden allereerst voor het specifieke geval van ernstige bodemverontreiniging de routes vastgesteld waarlangs blootstelling aan de verontreiniging plaatsvindt. Per blootstellingsroute wordt vervolgens de blootstelling gekwantificeerd door meting van concentraties van verontreinigende stoffen in de grond en het grondwater en zo nodig ook in drink- en oppervlaktewater, in consumptiegewassen, in binnenlucht en dergelijke.

Als verontreiniging zich verspreidt, moet ook de mate van verspreiding (mede in verband met de blootstelling van mens, plant of dier) worden gekwantificeerd en bij de risicobepaling een rol spelen.

Voor het bepalen van schadelijke effecten van verontreinigende stoffen voor plant en dier zijn enkele methoden in ontwikkeling. Hieruit zal een keuze worden gemaakt. Speciale aandacht zal worden geschonken aan zeldzame en beschermde soorten van planten en dieren.

Op grond van artikel 27a-2 zal een algemene maatregel van bestuur worden voorbereid op basis waarvan een landelijk uniforme risico-analyse mogelijk is.

3

Dekt de definitie van artikel 27p ook de situatie, waarbij grond is opgebracht na verkoop door de gemeente en de opgebrachte grond naderhand verontreinigd blijkt te zijn? Dekt de definitie de situatie waarbij de gemeente nooit juridisch eigenaar van de grond is geweest, maar wel de uitgifte heeft verzorgd, c.q. heeft doen verzorgen?

Verontreinigde grond die is opgebracht na verkoop of uitgifte in erfpacht, dient volgens dit artikel wel bij de bepaling van de prijs in beschouwing te worden genomen. Als beslissende datum voor de verkoop of uitgifte geldt de notariële overdracht. Na die datum aangevoerde verontreinigde grond, bijvoorbeeld voor tuinaanleg, zal door of namens de nieuwe eigenaar zijn opgebracht. De nieuwe eigenaar kan desgewenst trachten het ondervonden nadeel als gevolg van de geleverde verontreinigde grond te verhalen op de leverancier.

Het antwoord op de vraag of de definitie de situatie dekt, waarbij de gemeente nooit juridisch eigenaar van de grond is geweest, maar wel de uitgifte heeft verzorgd of doen verzorgen, luidt ontkennend. In een dergelijke situatie zal de gemeente doorgaans niet de hoofdrol bij de gronduitgifte voor woningbouw hebben gespeeld.

4

Waarom wordt de toepasselijkheid van de regeling in artikel 27q, eerste lid, onderdeel b beperkt tot gevallen die in de eerstvolgende vier jaar door of vanwege gedeputeerde staten zullen worden gesaneerd? Kan in het bijzonder de tijdsbepaling (binnen vier jaar) worden gemotiveerd? Wat is de situatie indien de gemeente zelf de sanering uitvoert of wil uitvoeren?

Voor de termijn van vier jaar is gekozen omdat is aangesloten bij de planningsperiode van het provinciale milieuprogramma (artikel 4.14, tweede lid, onder a, van de Wet milieubeheer en gewijzigd krachtens het onderhavige wetsvoorstel). Hiermee wordt verzekerd dat het aanvangsmoment van de sanering niet te ver verwijderd ligt van het tijdstip van aankoop. Langdurige leegstand van de woningen leidt tot hoge rente- en beheerskosten en tot ontwrichting in de betrokken woonwijk, wat moet worden vermeden.

Indien de gemeente zelf met toepassing van artikel 27n de sanering uitvoert is de situatie niet anders.

5

Waarom is de plicht tot aankoop-onder-voorwaarden beperkt tot door de gemeente ooit verkochte onroerende goederen en is niet consequent uitgegaan van het recht-onder-voorwaarden van de gedupeerde?

Zie het antwoord op vraag 1.

6

Waarom gaat in artikel 27s, tweede lid, de termijn van zes maanden tevergeefs te koop aanbieden, pas lopen nadat het geval in het provinciale milieuprogramma is opgenomen? Loopt het tijdstip van opnemings van een geval in het milieuprogramma parallel met het tijdstip waarop gedeputeerde staten bij beschikking verklaren dat sprake is van een geval van ernstige verontreiniging?

De onverkoopbaarheid van de woning moet haar oorzaak vinden in de verontreiniging. Daarbij moet het gaan om verontreiniging die op korte termijn tot saneren noopt.

Van belang is dat kort voor de indiening van het verzoek is gebleken dat de woning onverkoopbaar is.

Aangezien het programma jaarlijks wordt vastgesteld kan er een aantal maanden verstrijken tussen het tijdstip waarop wordt vastgesteld dat sprake is van ernstige verontreiniging en opname van het betrokken geval in het programma. Indien dit op bezwaren stuit kan het geval tussentijds in het programma worden opgenomen.

7

Zijn bodemsaneringsgevallen denkbaar c.q. hebben zich de afgelopen jaren gevallen voorgedaan die wel op de provinciale saneringslijst voorkomen (artikel 27q, eerste lid, 1 sub b), maar waarbij de verontreiniging slechts het grondwater betreft (artikel 27t sub a)? Met andere woorden: is strijdigheid denkbaar tussen het criterium van artikel 27q lid 1 sub b en dat van artikel 27t sub a? Waarom kan de verontreiniging van grondwater in redelijkheid geen invloed hebben op de waarde van de daarboven gelegen woning?

Bij verontreiniging van het grondwater zonder combinatie met een grondverontreiniging zal het meestal om het diepere grondwater gaan. Aangezien daarbij voor bewoners gebruiksbeperkingen en de mate van blootstelling beperkt zullen zijn, zal in redelijkheid geen waardevermindering behoeven op te treden. De term «in redelijkheid» is toegevoegd, omdat uit onderzoek is gebleken dat de waardevermindering ook voor een deel is toe te schrijven aan de publieke commotie rondom een geval van ernstige verontreiniging (kamerstukken II, vergaderjaar 1988-1989, 22 800 XI, nr. 110, blz. 10 e.v.).

Artikel 27t bevat beperkingen op de in artikel 27q neergelegde verplichting voor de gemeente. Van een strijdigheid tussen deze artikelen is derhalve geen sprake.

De beperking in artikel 27t, onder a, betekent niet alleen, dat gevallen van ernstige verontreiniging die uitsluitend het grondwater betreffen buiten de regeling vallen, maar vooral ook dat voor woningen waaronder zich geen verontreinigde grond maar wel verontreinigd grondwater bevindt, niet door de gemeente behoeven te worden aangekocht. In de praktijk doet vooral laatstbedoelde situatie zich regelmatig voor.

8

Waarom baseert Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer zich op de schatting van de provincie Zuid-Holland? Heeft Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer zelf een kostenanalyse van deze regeling gemaakt? Zo neen, waarom niet? Is de minister bereid dit alsnog te doen?

De provincie Zuid-Holland is op basis van gegevens van gemeenten uitgegaan van 10 000 wooneenheden met een gemiddelde koopprijs van f 176 000 per wooneenheid. Uitgaande van een gemiddelde waardevermindering van 22,5%, een overheidsbijdrage van 85% daarin, een gemiddelde verhuiscostbeweging van 4,5% per jaar en f 1000 apparaatskosten per wooneenheid kwam zij uit op f 14,5 miljoen per jaar voor het gehele land.

Dezerzijds bestaat (ook bij gebrek aan andere cijfers) geen reden om op de juistheid van de schatting – los van mogelijke afwijkingen op onderdelen – af te dingen, maar wordt wel de nadruk gelegd op het indicatieve karakter van de cijfers. Er is geen aanleiding een eigen kostenanalyse te maken aangezien die op grond van de beschikbare gegevens naar verwachting niet tot afwijkende resultaten zal leiden.

9

Kan de minister zelf een onderbouwing geven van de kosten, anders dan een verwijzing naar berekeningen van de provincie Zuid-Holland? Aanvaardt de minister deze schatting, ook indien de Kamer de kosten bij het Rijk zou willen leggen?

Verwezen wordt naar het antwoord op vraag 8. Voorts wordt opgemerkt, dat indien het bedrag rechtstreeks op de rijksbegroting zou drukken, niet meer kan worden uitgegaan van het bedrag van f 15 miljoen. Op de rijksbegroting zal immers het gehele aankoopbedrag van de woning moeten drukken en zullen pas na enige jaren opbrengsten binnenkomen; van een kapitaaldienst zoals die op gemeentelijk niveau bestaat is geen sprake.

10

Blijft het voordeel van de waardevermeerdering van de woningen nadat de sanering is uitgevoerd, bij de gemeente?

Dat is inderdaad de consequentie van artikel 51b. Aanvankelijk werd dezerzijds het standpunt ingenomen dat de gemeente door die waardevermeerdering ongerechtvaardigd wordt verrijkt (memorie van antwoord, blz. 48-49), maar later werd aanvaard dat kostenverhaal ter zake niet tot een redelijke uitkomst leidt (notitie «Bodemverontreiniging en grondtransacties», kamerstukken II, vergaderjaar 1991-1992, 22 727, nr. 1, blz. 18). Hieraan kan worden toegevoegd dat de gemeente wel de waardevermeerdering na sanering kan afwachten, maar dat de rente- en beheerskosten dienovereenkomstig zullen stijgen.

11

Met hoeveel zouden de kosten van de regeling toenemen, indien deze niet wordt beperkt tot grond die door de gemeenten voor woningbouw is verkocht of in erfpacht is uitgegeven?

In principe zou dan alle voor woningbouw in gebruik genomen grond onder de regeling vallen. Hieronder valt ook door particulieren uitgegeven grond. Betrouwbare gegevens hierover ontbreken. Dezerzijds wordt ingeschat dat de kosten sterk zouden toenemen. Zie in dit verband mede het antwoord op vraag 5 inzake de werking van de regeling.

12

Staat tegen een afwijzing door gedeputeerde staten van een verzoek krachtens artikel 51b, beroep open?

Ingevolge artikel 56 van dit wetsvoorstel staat tegen deze beschikking beroep open bij de Afdeling voor de geschillen van bestuur van de Raad van State.

13

Volgens artikel 51b betalen gedeputeerde staten in bepaalde gevallen 22,5% van de koopprijs. Blijft in deze situatie het voordeel van de waardevermeerdering na de sanering bij de gemeente? Betekent dit dat in deze gevallen de kosten voor de gemeente, behalve de eigen bijdrage van 7,5%, gemiddeld nihil zijn?

Verwezen wordt naar het antwoord op vraag 10.

14

Kan inzicht worden verschaft over de wijze waarop de 22,5% norm tot stand is gekomen? Hoe ver liggen de verschillende waarden uit elkaar?

Bestaat er een verband tussen de hoogte van de waardevermindering en de geografische ligging van de woningen op vervuilde bodem? Zo ja, hoe zien die verschillende waardeverminderingen per regio eruit? Zo nee, wat bepaalt de verschillen in waardevermindering dan wel tussen verschillende woningen? Is het toepassen van een gemiddelde norm (van 22,5%) wel de meest rechtvaardige en aangewezen weg om te hanteren?

Het percentage van 22,5% is ontleend aan het onderzoek van de Stichting Adviesbureau Onroerende Zaken te Rotterdam (kamerstukken II, vergaderjaar 1988–1989, 20 800 XI, nr. 110, blz. 10 e.v.). Van een regionale spreiding of substantiële onderlinge verschillen is niet gebleken. Voorts wordt verwezen naar het antwoord op vraag 18.

15

Waarop is de kostenraming van f 15 miljoen per jaar gebaseerd? Hoeveel meer zal onderhavige regeling de gemeente gaan kosten dan het bedrag dat ze nu reeds ook al kwijt zou zijn vanwege vrijwillig dan wel door tussekomst van de rechter tot stand gekomen regelingen?

In het antwoord op vraag 8 is op de kostenraming ingegaan. Er wordt van uitgegaan dat de regeling niet tot hogere uitgaven bij de gemeente leidt. De algemene koopverplichting zonder rechterlijke tussenkomst kan tot een toename van het aantal te kopen wooneenheden leiden. Daar staat tegenover dat een rechterlijke veroordeling tot vergoeding van schade niet door inkomsten van latere verkoop van een woning geheel of gedeeltelijk kan worden gecompenseerd.

16

Welk extra bedrag zal waarschijnlijk ten laste van het Rijk komen? Waar hangt de hoogte van dit bedrag van af?

Een kwantificering van de rijksbijdrage is op dit moment niet mogelijk. Overigens komen de kosten ten laste van bestaande budgetten. Nadat ervaring is opgedaan met het beoordelen van verzoeken van «onschuldige» gemeenten kan hierover meer worden gezegd. De hoogte van het bedrag hangt vooral af van het aantal gevallen waarin gemeenten blijken te voldoen aan de voorgeschreven criteria en van de prijs en het aantal van de betrokken woningen in die gevallen.

17

Waarom kan de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer de bijdrage als bedoeld in het tweede lid van artikel 51a die ten laste van het bodembeschermingsbudget komt niet beschikbaar stellen?

De vaststelling van de bijdrage en de verlening van de bijdrage door gedeputeerde staten geschiedt volgens artikel 50, derde, respectievelijk vierde lid. Hierdoor komen, indien een gemeente als gevolg van toepassing van de regeling in financiële problemen geraakt, de kosten in aanmerking voor een bijdrage in het kader van de financiële paragraaf van het wetsvoorstel. In dat verband stelt de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer de hier bedoelde bijdrage beschikbaar volgens het normale bijdragesysteem.

18

Is overwogen gemeenten ten laste van het bodembeschermingsbudget volledig te compenseren (exclusief eventuele renteverliezen) voor de nadelige gevolgen van het opkopen van woningen en wat zijn de argumenten daar vanaf te zien?

De bijdrage van 22,5% in de vastgestelde koopprijs is een genormeerde compensatie van het waardeverlies. Het gemiddelde is berekend over het werkelijke waardeverlies en is in die zin aan te merken als een volledige compensatie.

Voor normering is gekozen omdat een compensatie van het werkelijk per individuele woning geleden verlies tot een onaanvaardbare verzwarende van de regelgeving en het uitvoeringsapparaat zou leiden.

Het verlies kan in het ene geval groter en in het andere geval kleiner zijn dan 22,5%.

19

Kan het percentage van 22,5% van artikel 51b nader worden gemotiveerd aan de hand van de Zuidhollandse becijferingen?

Verwezen wordt naar het antwoord op vraag 14.

20

Waarop is de – impliciete – vooronderstelling gebaseerd, dat de verkoopprijs van de woning na sanering lager zal uitvallen dan de oorspronkelijke koopprijs, eventuele reguliere marktontwikkelingen daargelaten?

Deze veronderstelling is gebaseerd op ervaringsfeiten, die onder meer zijn vastgelegd in het onderzoek van de Stichting Adviesbureau Onroerende Zaken te Rotterdam.

21

Kan nader worden toegelicht wat kan worden verstaan onder directe, c.q. indirecte betrokkenheid bij de veroorzaking van een gemeente in het kader van artikel 51b? Kan een casus worden genoemd waarin dit opgaat?

Deze formulering is gelijk aan die voor de zogenaamde onschuldige eigenaar (artikel 25d, vijfde lid). Voorbeelden zijn: exploitatie van een gasfabriek of van een stortplaats en het opbrengen van verontreinigd ophogingsmateriaal (huisvuil, baggerspecie en dergelijke).

22

Is het voor de toepassing van artikel 51b, onderdeel c, voldoende dat de gemeente kennis had of redelijkerwijs had kunnen hebben van een bepaalde mate van verontreiniging, of moet ook de ernst van de verontreiniging bekend zijn geweest?

Afhankelijk van de omstandigheden van het geval kan reeds de kennis die de gemeente had of redelijkerwijs had kunnen hebben van de aanwezigheid van de verontreiniging, de verantwoordelijkheid van de gemeente met zich brengen.

23

Moet worden aangenomen voor de toepassing van artikel 51b, onderdeel a, dat de gemeente altijd de veroorzaker is indien zij via het bouwrijp maken van de grond de verontreiniging heeft ingebracht (door gebruikmaking van verontreinigde grond van elders) of verspreid (vanuit een deelgebied van de uitgegeven grond)?

Indien de bouwgrond op een andere locatie door een ander is verontreinigd en het voor de gemeente niet kenbaar was of behoorde te zijn dat zij verontreinigde bouwgrond opricht, kan zij niet zonder meer

worden aangemerkt als veroorzaker of (in-)direct bij de veroorzaking betrokkene. Overigens sluit onderdeel a van artikel 51b niet de gemeente uit, die veroorzaker van de verontreiniging is, maar de gemeente die gedurende de periode waarin deze is veroorzaakt, duurzame rechtsbetrekkingen heeft gehad met de veroorzaker(s).

24

Kunnen gevallen worden genoemd, bestaande en als casus, waarin artikel 51b van toepassing zou kunnen zijn?

Verwacht wordt dat zich dergelijke gevallen in de praktijk wel zullen voordoen. Met name kan worden gedacht aan woningbouwprojecten uit de jaren vijftig en zestig, die op voormalige bedrijfsterreinen zijn gesitueerd en waarbij de gemeente alleen door de eenmalige aankoop van het betrokken bedrijfsterrein en de verkoop aan de bewoner of tussenpersoon betrokken is.

25

Kunnen bewoners die gebruik maken van de regeling de gemeente eventueel nog met kans op succes aansprakelijk stellen voor schade die zij door de bodemverontreiniging ondervinden en -vonden, en zo ja, in welke situaties en voor welke schadesoorten?

De regeling verhindert bewoners niet om over andere kwesties dan de uitleg van deze regeling een geding bij de burgerlijke rechter aanhangig te maken. In bepaalde gevallen is het bijvoorbeeld denkbaar dat bewoners schade hebben geleden door de onverkoopbaarheid van de woning in de periode vóór het ingaan van de regeling (bijvoorbeeld: extra reiskosten door verandering van werkkring; gemiste inkomen uit een moestuin).

26

Moet in de laatste regel van artikel 27u worden gelezen «bewoont» in plaats van «woont»?

Deze drukfout zal bij nota van verbetering worden hersteld.

27

Kan de termijn van 3 maanden in artikel 27v worden gemotiveerd? Kan deze termijn niet korter?

De maximumtermijn van drie maanden is gesteld om de gemeente in de gelegenheid te stellen om te onderzoeken of aan de wettelijke vereisten is voldaan, om een taxatie te laten verrichten en om een prijs vast te stellen? Indien gelijksoortige woningen volgtijdelijk moeten worden gekocht, zal de periode tussen het verzoek en de beslissing in de praktijk uiteraard korter kunnen zijn.

28

Kan worden geschetst hoe de regeling werkt binnen de vier grote gemeenten die rechtstreeks met bodemsanering worden belast? Bepalen deze per saldo zelf of de regeling geldt, waarna zij ook zelf met de kosten worden geconfronteerd?

Het college van burgemeester en wethouders van een grote stad heeft de verantwoordelijkheid voor de planning van de sanering en kan daardoor ook het ingangsmoment van de regeling beïnvloeden. De beleidsvrijheid van de gemeente is evenwel beperkt, omdat de saneringsnoodzaak en ook de saneringsurgentie geobjectiveerde begrippen zijn.

Waarop is de termijn van tien jaar gebaseerd? Kan nader worden aangegeven hoe de gedachtenvorming rond verbreding van het Fonds Luchtverontreiniging zich ontwikkelt? Waarom wordt nu al voorgesteld de regeling na 10 jaar te doen vervallen, en wordt dit niet pas geregeld nadat de gedachtenvorming over uitbreiding van het Fonds Luchtverontreiniging is afgerond en in wetgeving vertaald? Wat heeft de uitbreiding van het Fonds Luchtverontreiniging te maken met het voorstel om de regeling na 10 jaar te laten vervallen?

Voor het opnemen van een termijn in de wet is gekozen, om nu reeds vast te leggen dat de regeling in de toekomst opnieuw wordt gezien.

Voor een periode van 10 jaar is gekozen, omdat een redelijke periode in acht moet worden genomen voor de voorbereiding, de uitvoering, de evaluatie, de besluitvorming over het vervolg en de eventuele omzetting van het Fonds Luchtverontreiniging in een breed toepasbaar milieuschadefonds.

Begin van dit jaar is een aanvang genomen met een onderzoek naar de mogelijke instelling van een milieuschadefonds in Nederland. Dit onderzoek is niet slechts gericht op de vraag op welke wijze het bestaande Fonds Luchtverontreiniging kan worden uitgebreid maar kent een bredere opzet. Centraal staat de vraag welke functie(s) een milieuschadefonds zou kunnen hebben in relatie tot andere milieubeleidsinstrumenten, zoals een deugdelijk regime van milieu-aansprakelijkheid en verplichte financiële zekerheidsstelling ter dekking van die aansprakelijkheid. Het Fonds Luchtverontreiniging heeft betrekking op het schadeloos stellen van individuen die niet langs andere weg compensatie hebben kunnen verkrijgen. Denkbaar is echter dat een milieuschadefonds naast een dergelijke vangnetfunctie mede andere functies vervult, bijvoorbeeld in het kader van compensatie van ecologische schade. Het streven is het onderzoek eind 1993 af te ronden.

Wat is de stand van zaken met betrekking tot het besluit tankstations Wet Milieubeheer?

Het ontwerp-besluit is voorgepubliceerd op 5 oktober 1992 in Staatscourant nr. 192.

Het binnengekomen commentaar, waaronder dat van de brancheorganisaties, wordt thans in overleg met de organisaties verwerkt.

Er wordt naar gestreefd om in de loop van maart het ontwerp-besluit voor advies voor te leggen aan de Raad van State.